

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/

číslo 2/2011

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

Lidský faktor v „Bezpečném podniku“

Program „Bezpečný podnik“ je již dlouhodobě zařazován do programu kontrolních akcí Státního úřadu inspekce práce. Od doby jeho vyhlášení v roce 1996 prošel tento národní program vývojem, který reflektoval aktuálně platné právní předpisy pro oblast BOZP a nejnovější poznatky v této oblasti. Zaměstnavatelé si uvědomují, že vytváření pracovní pohody na pracovišti je klíčovým prvkem v prevenci pracovních úrazů a zvyšování ekonomické konkurenceschopnosti subjektu. Zaměstnavatelé tak již pochopili, že lidský faktor zde hraje významnou roli. Všeobecně jsou zaměstnanci vystaveni na pracovišti psychosociálním rizikům, které podle evropských průzkumů mohou v budoucnosti převýšit ostatní rizikové faktory, např. rizika mechanická. Tato psychosociální rizika pak mohou negativně ovlivňovat pohodu na pracovišti a již zmiňovaný lidský faktor. Zapojením zaměstnanců do řešení otázek BOZP může zaměstnavatel pohodu na pracovišti pozitivně ovlivňovat. Zapojení zaměstnanců je rovněž zákonným požadavkem. V praxi ovšem mohou tuto povinnost zaměstnavatelé uchopit různě, například pouze formálně tak, aby vyhověli liteře zákona. Zaměstnavatelé by si však měli uvědomit, že celek je tak úspěšný, jak je úspěšný jeho nejnižší článek, tj. zaměstnanec. Z tohoto důvodu kvalifikovaný a informovaný zaměstnanec pracující na pracovišti, kde pracovní pohoda je z jedním z hlavních ukazatelů, je pro zaměstnavatele největším přínosem. Z kontrol plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ u konkrétním firem vyplývá, že většina subjektů zapojených do tohoto programu již pochopila roli a význam spolupráce zaměstnance ve výrobním procesu, jmenovitě při zapojení zaměstnanců do řešení otázek BOZP a prevenci pracovních úrazů a nemocí z povolání.

Ing. Jiří Vala, Ph.D.,
inspektor odboru bezpečnosti práce
Státní úřad inspekce práce

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

Vyhodnocení kontrolních akcí za rok 2010

V roce 2010 byl Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR schválen roční program kontrolních akcí, v jehož rámci bylo zahrnuto i sedm hlavních úkolů (dále „HÚ“) kontrolní činnosti v oblasti pracovněprávních vztahů a podmínek. Navíc byly v průběhu roku 2010 do programu zahrnuty dvě mimořádné kontrolní akce.

V rámci HÚ „Provádění kontrol na základě podnětů na porušování pracovněprávních předpisů a předpisů v oblasti BOZP“ bylo provedeno 3 711 kontrol, za porušení předpisů uloženo 586 pokut v celkové výši 19.268.300,- Kč.

Výsledkem HÚ zaměřeného na kontrolu u zaměstnavatelů podnikajících v maloobchodu bylo provedení 702 kontrol a uložení 43 pokut v celkové výši 970.000,- Kč a HÚ zaměřený na kontrolu u zaměstnavatelů poskytujících stravovací a ubytovací služby vykázal výsledek 573 provedených kontrol a 102 uložených pokut v celkové výši 2.147.000,- Kč.

Cílem HÚ směřovaného na kontroly agentur práce bylo zjistit dodržování stejných pracovních a mzdových podmínek pro agenturní zaměstnance jako pro kmenové zaměstnance uživatele. Celkem bylo provedeno 95 kontrol u zaměstnavatelů-agentur práce a 47 kontrol u zaměstnavatelů-uživateli. Oblastní inspektoráty práce uložily agenturám práce 15 pokut v celkové výši 687.500,- Kč.

Z důvodu ověření funkčnosti právního institutu „další dohodnuté práce přesčas“ v roce 2010 pokračoval HÚ „Provádění kontrol v nepřetržitých provozech zdravotnické záchranné služby a nemocniční akutní péče“, který byl v programu kontrolních akcí již v roce 2009. Kontroly u vymezeného okruhu zaměstnanců ve zdravotnictví prokázaly, že došlo k zamezení porušování limitů přesčasové práce ve zdravotnictví.

Nově byl zařazen HÚ „Dodržování pracovněprávních předpisů včetně BOZP u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají osoby se zdravotním postižením“. Provedeno bylo 94 kontrol, uloženo 9 pokut v celkové výši 168.000,- Kč.

Dalším novým HÚ bylo provádění kontrol u zaměstnavatelů podnikajících ve stavebnictví. Kontroly se zaměřily zejména na oblast pracovní doby a odměňování. Celkem bylo provedeno 274 kontrol a uloženo 17 pokut v celkové výši 443.000,- Kč.

U všech HÚ stanovených pro rok 2010 byla nově zahrnuta oblast kontroly ochrany osobních práv zaměstnanců.

V roce 2010 byly provedeny i kontroly stanovené mimo rámec plánovaných HÚ:

- Provedení kontrol ve fakultních nemocnicích v Plzni, Brně, Hradci Králové a Praze. Orgány inspekce práce se zaměřily na mladé lékaře v oblasti jejich platového zařazení, na dodržování pracovní doby a na podmínky pro získávání a financování specializované způsobilosti. U těchto kontrol nebylo prokázáno porušení předpisů.
- Provedení koordinovaných kontrol v součinnosti s úřady práce, správou sociálního zabezpečení, příp. s celní správou, se zaměřením na nelegální zaměstnávání, porušování pracovněprávních předpisů a předpisů o zaměstnanosti, případně jiných právních předpisů. Kontroly byly realizovány zejména ve stavebnictví, pohostinství a ubytovacích zařízeních po celém území České republiky. Celkem bylo realizováno 182 kontrol, uloženo 32 pokut v celkové výši 1.990.000,- Kč. Nejzávažnějším porušením bylo vyplacení nižší mzdy, než je nejnižší úroveň zaručené mzdy.

Ing. Helena Hronová, inspektorka odboru pracovních vztahů a podmínek
Státní úřad inspekce práce

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen.
Celý článek je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

**Evropská kampaň za bezpečnost práce při údržbě 2010–2011
Úspěšný projekt roku 2010
ČEZ, a. s., Jaderná elektrárna Temelín: Systém sledování neshod**

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci v Bilbau věnuje každoročně nemalé částky na kampaně podporující BOZP. Téma kampaně pro roky 2010–2011 zní „Evropská kampaň za bezpečnost práce při údržbě“.

Zaměstnavatelé měli na již zavedených projektových řešeních dokumentovat, jak se s danou problematikou ve své firmě vypořádali, a projekty předložit na MPSV do soutěže. Z celkem 10 přihlášených projektů jich 5 bylo z Jihočeského kraje a kraje Vysočina a z nich na národní úrovni byl nejúspěšnější projekt společnosti ČEZ, a. s., Jaderná elektrárna Temelín (JE Temelín) nazvaný „Systém sledování neshod“.

V JE Temelín je už od r. 2005 zaveden systém řízení BOZP podle programu „Bezpečný podnik“. Zajištění BOZP při provádění údržby je jednou z dalších priorit elektrárny. Součástí systému řízení BOZP je i „Systém sledování neshod“. K vážným úrazům a nehodám především při údržbě předchází většinou několik méně závažných a mnoho drobných událostí a nebezpečných činností. Účinným způsobem, jak závažným úrazům a nehodám zabránit, je odstranit příčiny všech drobných událostí.

Sledování neshod se v praxi netýká pouze vybrané skupiny pracovníků, ale všech zaměstnanců elektrárny. Kontroly pracovišť a identifikace neshod jsou prováděny na základě vícestupňového principu:

- kontroly vrcholovým vedením JE,
- kontroly vedoucími zaměstnanci na řízeném pracovišti,
- společné kontroly vedoucími zaměstnanci JE a zhotoviteli,
- kontroly všemi zaměstnanci,
- kontroly zaměstnanci útvaru BOZP.

Zjištěné neshody zaznamenávají oprávnění zaměstnanci do elektronické databáze neshod. Neshody, termíny a popřípadě způsob odstranění projedná jejich „zjistitel“ s vedoucím zaměstnancem odpovědným za oblast, kde byla neshoda zjištěna.

Za šest let existence programu v JE Temelín se podařilo najít kompromis mezi účelností, přínosem k bezpečnosti a nároky na obsluhu programu. V databázi je zaznamenáno více než 6800 odstraněných neshod. Je to úctyhodný počet, který významně přispěl ke zvýšení bezpečnosti zaměstnanců a technického zařízení. Nezaznamenávají se pouze neshody z „klasické“ BOZP, ale i např. z jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, havarijní připravenosti, požární bezpečnosti, fyzické ochrany, ochrany životního prostředí, technické bezpečnosti apod.

Přínosem zavedení „Systému sledování neshod“ v JE Temelín jsou především tyto výhody:

- systém je součástí preventivní a prediktivní údržby elektrárny,
- identifikace možných poruch, nehod a havárií zařízení je provedena již při jejich prvních příznacích,
- snížení nákladů na následnou údržbu,
- snížení možných negativních následků na životy a zdraví, odstranění „provozní slepoty“ personálu,
- zapojení širší skupiny zaměstnanců v aktivním přístupu k identifikaci příznaků poruch, nehod a havárií zařízení.

Se svým projektem se JE Temelín umístila na druhém místě v České republice. Jde o jediný „celosystémový“ projekt provázaný se systémem řízení BOZP, jehož je i součástí.

Je to nadstavbový stupeň sloužící k dosažení bezpečnějších a zdravějších pracovních podmínek. Společně s vítězným projektem tento projekt postoupil do evropského kola soutěže.

Ing. Jiří Pelikán,
vedoucí odboru
inspekce
Oblastní inspektorát
práce pro Jihočeský
kraj a Vysočinu

Tento příspěvek je pro
Zpravodaj SUIP zkrácen.
Celý článek je k dispozici
na www.suip.cz
a www.bozpinfo.cz.

BEZPEČNÝ PODNIK

**Osvědčení „Bezpečný podnik“
aktuálně získaly tyto firmy
(slavnostní předání 17.5.2011)**

- Lovochemie, a.s.
- ŠKODA MACHINE TOOL a.s.
- KOPOS KOLÍN a.s.
- Momentive Specialty Chemicals, a.s.
- Siemens, s.r.o., odštěpný závod
Elektromotory Mohelnice
- BOSCH DIESEL s.r.o.
- BorsodChem MCHZ, s.r.o.
- BLOCK a.s.
- Metrostav a.s.
- Avia Ashok Leyland Motors s.r.o.

www.suip.cz

Ocenění inspektora inspekce práce

Sdružení elektrotechnických firem se rozhodlo symbolickým oceněním poděkovat inspektorovi Antonínu Bartošovi z Oblastního inspektorátu práce pro hlavní město Prahu za jeho dlouholetou osvětovou činnost na poli bezpečnosti práce v oblasti elektrických technických zařízení. Certifikát Sdružení byl panu inspektorovi slavnostně předán za účasti ředitele odboru služeb trhu práce MPSV Jiřího Vaňáska a generálního inspektora Státního úřadu inspekce práce Rudolfa Hahna na konferenci „Bezpečnost při používání vyhrazených elektrických technických zařízení“, která se uskutečnila 14. 4. 2011 v Pražském veletržním areálu Letňany. Jako doprovodnou akci veletrhu elektrotechniky, elektroniky a energetiky Electron 2011 konferenci uspořádala Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci se společností ABF, a. s.

**NABÍDKA
VZDĚLÁVÁNÍ
Z OBLASTI
BOZP A PO**
www.vubp.cz

**BEZPEČNOST
A OCHRANA
ZDRAVÍ
VE ŠKOLÁCH**
www.skoly.vubp.cz

Akce Evropské kampaně za bezpečnost práce při údržbě pokračují i v roce 2011

Velký počet evropských a dalších mezinárodních organizací spojil své síly v další z kampaní organizovaných Evropskou agenturou pro BOZP „Zdravé pracoviště 2010–2011“, tentokrát se zaměřením na bezpečnost práce při údržbě. Cílem kampaně, která vychází z úspěchů dosažených v rámci kampaně „Zdravé pracoviště 2008–2009“ o hodnocení rizik, je zvýšit informovanost o řádné údržbě na pracovišti. Osvědčené postupy v oblasti bezpečnosti práce při údržbě jsou v rámci kampaně propagovány prostřednictvím různých činností včetně konferencí, seminářů a školení pro ty, kdo se podílejí na údržbě.

V České republice byla tato kampaň podpořena též celou řadou aktivit. V minulém roce proběhla soutěž o Evropskou cenu za správnou praxi, která byla vyhlášena za účelem identifikace příkladů správné praxe v souvislosti s bezpečnou údržbou. Nejlepší projekty obdržely ceny a další přihlášené podniky byly oceněny na slavnostní akci v Kaiserštejnském paláci v říjnu minulého roku. Do této soutěže se zapojilo celkem deset podniků, oceněny byly nejen tři vítězné projekty, ale poděkování obdrželo i ostatních sedm a dva vítězné projekty postoupily do mezinárodního kola.

Uskutečnila se též řada seminářů k uvedené problematice, např. „Prevence rizik a poškození zdraví pracovníků úklidu“, „Údržba – rizika a nebezpečí“ a „Bezpečnost práce při údržbě – bezpečnost pracovníků“, které byly organizovány v rámci Evropského týdne bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V dubnu letošního roku proběhla jako další součást kampaně konference „Bezpečnost při používání vyhrazených elektrických technických zařízení“, která se uskutečnila jako doprovodný program veletrhu ELECTRON 2011. V květnu t.r. byl zorganizován seminář „Změny v právních předpisech týkajících se chemických látek v Evropské unii a v České republice“.

V letošním roce byla dále v rámci kampaně vyhlášena prostřednictvím Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci s MPSV a pod záštitou EU-OSHA a partnera Telefónica O2 Czech Republic, a. s., výtvarná soutěž pro děti pod názvem BEZPEČNOST – ÚDRŽBA – ELEKTRINA. Tématem letošního ročníku soutěže byla rizika, která hrozí pracovníkům údržby nebo lidem, kteří na pracovištích i v domácnosti manipulují s elektrickým proudem. Cílem soutěže bylo přimět žáky zamyslet se nad tím, že v práci i doma mohou být lidé vystaveni nejrůznějším nebezpečím a zároveň popřemýšlet o způsobech, jak se úrazům a různým rizikům při zmíněných činnostech vyhnout.

Do soutěže zaslalo 42 škol celkem 193 výtvarných prací svých žáků, rozdělených do dvou věkových kategorií (6-10 let a 11-16 let). Bylo velmi těžké vybrat ty nejlepší výtvarné práce, ale hodnotící komise, složená ze zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., vybrala a díky Evropské agentuře pro BOZP a Telefónice O2 Czech Republic, a. s., ocenila 6 vybraných prací v každé kategorii, autoři 2 netradičních příspěvků obdrželi zvláštní cenu a oceněny byly i vítězné školy. Hodnotné věcné ceny předali zástupci MPSV, SÚIP a partnera soutěže.

Přehled vítězů výtvarné soutěže

1. kategorie (věk 6–10 let)

1. místo Martin Churý, ZŠ a MŠ Kněžpole 100
2. místo Matěj Pařízek, ZŠ Školní 402, Kostomlaty
3. místo Nikola Horváthová, ZŠ Draguš 461, Postoloprty
4. místo Kristýna Štefllová, ZŠ Doláková 1, Praha 8
5. místo Lucie Nováková, ZŠ Draguš 581, Postoloprty
6. místo Johana Süsenbeková, ZŠ nám. Republiky 9, Znojmo

Vítězná škola: ZŠ a MŠ Kněžpole 100

2. kategorie (věk 11–16 let)

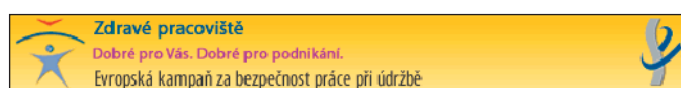
1. místo Tereza Koucká, ZŠ 28. října 18, Turnov
2. místo Tereza Koutníková, ZŠ Aloisina Výšina, Liberec
3. místo Tereza Münsterová, ZŠ E. Zátopka, Pionýrská 791, Kopřivnice
4. místo Jan Majer, ZŠ a MŠ Aloise Štěpánka 174, Dolany
5. místo Natálie Dařílková, ZŠ Doláková 1, Praha 8
6. místo Daniel Němeček, ZŠ E. Beneše 300, Bystřice

Vítězná škola: ZŠ 28. října 18, Turnov

Speciální cena za příspěvek mimořádně oceněný hodnotící komisí

Adéla Vroblová, Michaela Dvořáková, Filip Burík, Daniel Kotásek, ZŠ Kosmonautů 13, Ostrava - Zábřeh
Jiří Walter, Ivo Hulpach, Luboš Ludvíček, ZŠ Školní 402, Kostomlaty

Z uvedeného vyplývá, že i současná evropská kampaň se v České republice těší velkému zájmu ze strany odborníků i laické veřejnosti a že se prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí, Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., a agentury Omnimedia daří připravovat zajímavé akce a zapojovat do nich velký počet účastníků.

Partner soutěže

Mgr. Alena Horáčková
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Rádiové dálkové ovládání jeřábů a kardiostimulátor

S modernizací jednotlivých provozů se mění i způsob ovládání jeřábů a jiných zdvihadel. Minulostí jsou časy, kdy na každém jeřábu seděl jeřábník a čekal na pokyn vazače.

Poté se začaly používat tlačítkové ovladače, které byly zavěšeny na kabelu, a tak prakticky limitovaly pohyb jeřábníka. Kromě toho ztěžovala ovládání jeřábu ještě další negativa, např. ovladač byl otočný o 360° a tím vznikal problém se značením jednotlivých směrů pohybů. Značení se proto upravovalo podle jednotlivých provozovatelů.

Po této etapě nastala další změna. Do praxe vstoupily ovladače rádiové. Tím sice odpadl problém s kabely, avšak nastaly další komplikace. Ty se vyskytovaly zvláště u starších jeřábů, které se pak proto dodatečně upravovaly.

Jeřáby původně ovládané z kabiny měly v místě obsluhy nožní brzdu, která umožňovala zastavení jeřábu. Tato brzda však nefungovala v případě dálkového ovládání. Vše zde záleželo na schopnosti a odhadu jeřábníka, kdy má ovládání vypnout. V takových případech však docházelo ke kolizím mezi jeřáby na společné dráze nebo i mezi obsluhami, což lze případně řešit výběrem schopných pracovníků.

V současné době vzniká nový problém při provozu jeřábů řízených rádiem, a to v případech, jsou-li provozovány v blízkosti osob, které trpí vadami či nemocemi srdce a mají v těle kardiostimulátor.

Již v několika případech došlo ke kolapsu zaměstnance s voperova-

ným kardiostimulátorem při obsluze jeřábu, který byl řízen rádiem. Nikdo to dosud nespojoval s tím, že jeřábník má kardiostimulátor. Po zdravotnickém zásahu se tento pracovník vrátil ke své práci a měl k tomu i kladné stanovisko lékaře.

Když se však tento kolaps u stejného pracovníka opakoval, zaměstnavatel začal mít pochybnosti o jeho způsobilosti k ovládání jeřábu pomocí rádia. Na tuto skutečnost upozornil ošetřujícího lékaře a ten zjistil, že došlo k selhání kardiostimulátoru, což mohlo být způsobeno rádiovým ovladačem.

Z těchto důvodů vznikla nová bezpečnostní tabulka, která zakazuje vstup osob s kardiostimulátorem do prostoru, kde je zdvihací zařízení ovládané rádiem. Na tabulce je ve výstražném kruhu zobrazeno přeškrtnuté srdce s mechanickou ručičkou, což je doplněno textem. Když tuto tabulku ukazují při školeních, přítomní si často myslí, že jde o vtip spojený se svátkem sv. Valentýna. Nejde však o vtip, ale o skutečnost.

V této souvislosti se na nás obraceli zaměstnavatelé s dotazem, kam mají tuto tabulku umístit. V žádném předpisu ani v návodu k obsluze jeřábu se neupozorňuje na tento jev. Z pozice inspektora inspekce práce, který provádí kontrolu provozu zdvihacích zařízení, doporučuji umístit bezpečnostní tabulku všude tam, kde je používáno rádiové ovládání zdvihacích zařízení. Dále doporučujeme, aby při preventivních lékařských prohlídkách upozornil zaměstnavatel lékaře, že pracovník bude ovládat jeřáb pomocí rádia.

Tento problém se netýká jenom zaměstnanců, ale i široké veřejnosti. Je třeba vzít na vědomí, že většina rádiem řízených stavebních jeřábů je umístěna na veřejně přístupných místech, v jejichž okolí se pohybují i občané, kteří mohou mít voperován kardiostimulátor. Impuls vyslaný rádiovým ovládacím proto může způsobit zdravotní potíže i těmto občanům.

Z těchto důvodů jsme oslovili zain-

Bezpečnostní tabulka upozorňující osoby s kardiostimulátorem na nebezpečí, které jim hrozí v prostoru, kam mají zákaz vstupu.

teresované orgány a organizace, aby se podílely na řešení tohoto problému. Tímto článkem nechci vyvolávat davovou psychózu, že každý jeřáb může zavinit kolaps člověka, který má kardiostimulátor, ale chci aktivizovat zodpovědné instituce, aby stanovily přesná kritéria pro používání rádiového řízení zdvihacích zařízení. K selhání srdeční činnosti mohlo dojít i v jiných případech, ale asi nikdo by tento kolaps nespojoval s rádiovým řízením. Pokud by v této věci došlo k dalšímu vývoji, budeme veřejnost informovat.

Ing. Karel Šimonovský,
inspektor
Oblastní inspektorát práce
pro Královéhradecký kraj
a Pardubický kraj

Internetová informační kampaň „BEZPEČNĚ DO PRVNÍHO ZAMĚSTNÁNÍ“ 18.4. - 20.5.2011

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., vyhlásil internetovou informační kampaň „Bezpečně do prvního zaměstnání“, která si klade za cíl přispět ke zvýšení informovanosti a povědomí mládeže o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP) a celkově ji motivovat k žádoucímu bezpečnému chování, neboť míra úrazovosti pracujících ve věku do 24 let je výrazně vyšší, než míra úrazovosti ostatních věkových kategorií.

Více informací najdete na <http://skoly.vubp.cz>.

